

Tuin van Zeeland

**nieuwsbrief 47
mei 2024**

Voorwoord

De tuin en het bewegende huis.
Eerst waren daar de afgebeten bloemen, vooral koekoeksbloemen in de achtertuin. Daarna de pootafdrukken van een evenhoevig dier. Een nachtcamera had het raadsel vast kunnen leggen, op kunnen lossen. Maar toen, bij valavond, een edelhert in de wei tegenover het huis, een mannetje met groot gewei. Raadsel opgelost. Jezelf kunnen verplaatsen om voedsel te zoeken. Wat zo vanzelfsprekend is voor mens en dier is dat niet voor plant en boom. Die zijn gebonden aan een standplaats en daar dus sterk van afhankelijk. Standplaats, bodemgesteldheid, indeling van de ruimte, de dichtheid van de beplanting worden grotendeels bepaald door de mens. Die mens is in de weer als landbouwer, als houthakker, als planoloog, als recreant. Wij nemen veel van de bomen en planten. Ze zijn voor ons letterlijk van levensbelang omdat ze ons van voedsel en zuurstof voorzien.

Gaan we wel dankbaar en eerbiedig met ze om? Mogen ze oud worden en in alle rust tot stof vergaan? Of moeten ze al worden opgeruimd als ze in de weg staan, ook al zijn ze nog in de puberteit? Bomen zijn meer dan straatmeubilair, dan aankleding.

Het is van wezenlijk belang om voor ze op te komen, zoals Kemal Ataturk dat deed. Hij liet zijn zomerhuis verplaatsen omdat de 200 jaar oude Oosterse plataan te weinig ruimte had om uit te groeien.

Dat zomerhuis met « de bewegende boom » is nu een museum.

<https://www.trouw.nl/voorpagina/verzorgervan-anne-frankboom-moet-nu-plataan-ataturk-redden~bc185fe0/>

Kanaal door Walcheren

In 2018 trokken we bij de provincie aan de bel over hun plan om de bomen langs het kanaal vanuit Oost-Souburg richting Middelburg te vervangen in een jaarlijks verder opschuivende wals. Ons pleidooi om de fasering meer chirurgisch te plannen door eerst de lege stukken aan te pakken en vervolgens vanuit het beeld over de lengte van het kanaal de gaten verspreid te kiezen vond gehoor. Ze zijn dit zelfs de methode Tuin van Zeeland gaan noemen. Ook hebben we er toen voor gepleit om aan de kant van het fietspad de open stukken al te herplanten. Het heeft zo'n zes jaar geduurd maar tot onze aangename verrassing is dat nu eindelijk gerealiseerd.

Simpelhuys

We hebben vergeefs gestreden. Onze wens om de kap van de twee taxussen te heroverwegen is niet gehonoreerd. Het kerkbestuur heeft alle vier de bomen laten kappen. De gemeente heeft onze wens om ter plekke te compenseren -de inzet van ons bezwaarschrift- wel opgepakt. Zij kwam met een voorstel voor een aantal plekken waar nieuwe bomen zouden kunnen worden geplant. Aan die plekken hebben wij er nog

een paar toegevoegd: bij het Engelse kerkje en op het achterliggende parkeerterreintje. Daarmee maak je een stevige groene kraag tussen stadhuis en klooster.

Bij de uitwerking (kabels en leidingen!) bleven er maar twee plekken over. Naast de poort en wat verderop naast het stadhuis. Een magere oogst. Er is maar één parkeerplaats ingeleverd. Dit prachtig monument verdient beter. Voor een boom in de kloostertuin gaan we nog in overleg met de kerkeigenaar. Voor andere mogelijkheden in de directe omgeving moeten we wachten op een herinrichtingsplan voor het Bodenplein c.q. een nieuw parkeerbeleidsplan, dat in de maak is.

Bezwaarschriften

Dormio

Het plan voor een nieuw hotelresort op het kaasboerderijterrein bij Biggekerke lijkt niet meer tegen te houden. Wel kunnen we de pijn een beetje verzachten door de landschappelijke inpassing te optimaliseren. We hebben bezwaar gemaakt tegen de magere nieuwe beplanting. De ontwerpers gaan nog teveel uit van het genot van de nieuwe gebruikers met uitzicht op ons Zeeuwse landschap. Dat staat haaks op wat wij willen zien, nl. zo weinig mogelijk van deze buitensporige claim voor tijdelijke genotszoekers. We hebben voor veel meer bomen langs de randen van het terrein gepleit.

Churchilllaan Middelburg

De gesloopte school moet plaats maken voor een aantal appartementsgebouwen. De prachtige abelen langs de randen van het terrein worden kwetsbaar voor de bouwwerkzaamheden en daarna voor wensen van de nieuwe bewoners. Bescherming van de

bomen is in het ontwerpbestemmingsplan niet goed geregeld. In het oude plan was dit wel het geval. Daarom hebben wij bezwaar gemaakt. Na het echec bij de PZEM is zorgvuldigheid geboden. Goede bedoelingen volstaan niet.

Groenewoud JRCZ

De daad bij het woord. De gemeente heeft het plan volledig uitgevoerd. Dingen, die aanvankelijk niet konden, bleken alsnog wel realiseerbaar: bomen in de middenbermen van de Poelendaelesingel, langs het parkeerterrein van AH en voor het nieuwe onderzoeksgebouw. Het zal daar steeds mooier gaan worden.

Bomen bij AH en tussen de fietsenrekken

Het bolwerk weer gevuld.

PZEM Poelendaelesingel

Nieuwe bomen in de middenbermen blijken hoognodig. De nieuwe eigenaren van het PZEM-gebouw hebben tot grote schrik van burgers en de gemeente de prachtige lindes voor het gebouw laten rooien. Zonder enig overleg vooraf. De bomen in de berm bleken, anders dan menigeen veronderstelde, niet van de gemeente te zijn. Ze waren niet beschermd. Deze harde les neemt de gemeente ter harte bij het actualiseren van haar lijst monumentale particuliere bomen.

Poelendaelesingel eind 2023

begin 2024

Veerseweg

Veerseweg voorheen

Nu

Ineens waren ze allemaal weg, de abelen langs de Veerseweg. Helemaal verrast waren we niet maar dat maakte de schok niet minder pijnlijk. We missen nu de prachtige groene

entree tot Veere. We hadden niet verwacht dat dit nu al zou gebeuren: al een jaar of twintig meende de gemeente immers dat deze bomen eigenlijk weg zouden moeten, in verband met de verkeersveiligheid en omdat ze te dicht op elkaar stonden. Nadat er verschillende waren omgewaaid, die waarschijnlijk door zwammen waren aangetast, is eerst de oostelijke rij helemaal gerooid, waardoor de westelijke rij op de wind kwam te staan en daardoor kwetsbaar werd. En nu is dus alles weg. Een jaar geleden begrepen wij van de groenmensen van de gemeente dat zij een plan voor de herinrichting van de weg gingen maken. Het zou een 30 km-weg worden, waarbij fietsers op de rijbaan mogen. Het vervallen van het fietspad zou ruimte gaan bieden voor extra groen. De eigenaren van de aangrenzende weilanden waren of werden benaderd om daar fruitbomen te planten, niet ter compensatie van de bomenrijen maar 'extra'. Omtrent het herinrichtingsplan weten wij intussen nog niets.

Oudestraat Veere

In de week van maandag 13 mei heeft de gemeente Veere drie populieren gekapt in het plantsoen aan de Oudestraat, tegenover de Grote Kerk. Een paar weken daarvoor informeerde de gemeente omwonenden en de Tuin van Zeeland over hun grote zorgen omtrent deze bomen, die enorm waren gaan hangen. Een boomtechnisch adviseur gaf te kennen dat deze bomen, ondanks dat ze in een gezonde toestand verkeren, door de toenemend schuine stand een groot risico voor de omgeving vormden. Eventueel omvallen van de bomen zou ook gevaar opleveren voor de monumentale waterput,

die zich op ongeveer twintig meter bevindt. Met het kappen wachten tot na het broedseizoen achtte de boomtechnisch adviseur niet verantwoord. De Tuin van Zeeland raadpleegde verschillende deskundigen én de naastwonenden over deze situatie. Onze boomkenners meenden dat het scheef hangen misschien voorkomen had kunnen worden door eerder in te grijpen en jaarlijks onderhoud/correctiesnoei toe te passen maar dat het hiervoor nu helaas te laat was. Abelen hebben een beperkte levensduur; het is zacht hout dat ook snel onderhavig is aan aftakeling, zowel op de stam als in het wortelgestel. Eventueel zou de meest rechte stam kunnen blijven staan en kort op de stam terug worden genomen, opdat deze opnieuw kan uitlopen en een windbreker voor de overige bomen vormen. De naastwonenden, die wij eveneens om hun oordeel vroegen, bleken al meer dan tien jaar hinder van de bomen te ondervinden, omdat de wortels de fundamenteën van hun huis aantastten en ook zij hadden geconstateerd dat de bomen sindsdien almaar schuiner waren komen te staan.

Al met al viel aan het weghalen van de bomen niet te ontkomen. Voor herplant in het komend najaar suggereerden we de gemeente te denken aan de zilverlinde, (fladder)iep of zwarte populier.

Cleene Hooge

Mogelijke woningbouw in dit gebied blijft maar terugkomen. Zoals u in de vorige nieuwsbrief kon lezen, maakten we in september vorig jaar (zoals ook al in 2019) bezwaar tegen het voornemen van de gemeente om in het gebied Cleene Hooge een AZC te bouwen, dat na verloop van tijd zou kunnen worden omgevormd tot woningen. Het AZC hier lijkt een voldongen feit na het raadsbesluit. Wij stelden daarbij een andere locatie voor, langs de Walcherseweg. Na behandeling van dit punt in de gemeenteraad meenden (of hoopten?) we dat verdere woningbouw van de baan was. PZC 31 januari: "Woningbouw in de Cleene Hooge is van de baan. De gemeenteraad van Middelburg zet er donderdagavond een streep door. Een keuze met grote gevolgen, want de gemeente moet nu wel opzoek naar een andere plek voor

vierhonderd huizen." Maar vervolgens kwam deze mogelijkheid opnieuw op de agenda, in het kader van het conceptvoorstel *Nieuwe woningbouwlocaties tot 2040*. Wij herhaalden bij deze gelegenheid onze opvatting dat (woning)bouw in het gebied Cleene Hooge uit landschappelijk oogpunt ongewenst is. In april kon de PZC melden: "De komende jaren worden er veertig tot vijftig woningen gebouwd in de Cleene Hooge. Dat heeft de gemeenteraad van Middelburg besloten. Om verdere woningbouw in de toekomst te voorkomen, verkoopt of ruilt de gemeente een groot deel van de resterende grond. Een mogelijk verlies neemt de raad op de koop toe." Dus hier hebben we het helaas mee te doen.

Overloper

In december vroeg de gemeente Middelburg ons een kijkje te komen nemen aan de Overloper, waar verschillende essen in een slechte staat verkeerden. De dreiging van de essentaksterfte deed het ergste vrezen voor de resterende bomen aan deze mooie laan. We adviseerden de gemeente alleen de bomen die direct gevaar voor fietsers opleveren te kappen en andere aangetaste bomen in te snoeien. Natuur is veerkrachtig. Zieke essen blijken zich te herstellen als hun omstandigheden verbeteren. Bijvoorbeeld doordat ze meer licht krijgen na het kappen van bomen in de directe omgeving. In het Veerse Bos is dit duidelijk waarneembaar. Bij de herplant andere soorten toepassen is goed voor een minder kwetsbare toekomst maar voor het beeld en de schoonheid verdient het aanbeveling om in de 'laan' zoveel mogelijk resistente essen toe te passen. Een paar dode bomen kunnen wegens hun ecologisch nut

blijven staan, bijvoorbeeld voor spechten, waar ook onze stadsecoloog voorstander van is. De gemeente nam ons advies over en heeft zeven bomen gekapt, nadat eerst alle broedactiviteit in kaart waren gebracht. Vier wilgen worden fors terug gesnoeid en bij veel essen is dood hout weggesnoeid.

'De verschoppeling van het Bellinkplein' door Johan Antheunisse

Hij staat er al heel zijn leven in de hoek en dat is al meer dan 150 jaar. Toch is het de Ginkgo biloba, ook wel Japanse notenboom, niet aan te zien dat hij er onder te lijden heeft. Al vele jaren heeft die de bezoekers van het aanpandige etablissement zien komen en gaan en is hij soms misbruikt als steunplaats van lege fust en dronkenlappen. In de zeventiger jaren is er zelfs nog een aanslag op hem gepleegd, een vagebond had de stam op 1 meter hoogte rondom diep ingekerfd om hem op deze manier om te leggen. Gelukkig niet diep genoeg maar het spoor is nog steeds te zien. Hij was misschien een sta in de weg voor een nog ruimer terras. Deze boom lijkt zich echter nergens iets van aan te trekken en dat doet hij al eeuwen lang. De ginkgo heeft een buitengewone overlevingsdrang en is een levend fossiel die al op aarde was zo'n 150 miljoen jaar geleden toen de dinosaurïers er nog waren. Het is in vele opzichten een

bijzondere boom, zo hoort hij niet echt thuis onder de loofbomen en ook niet onder de naaldbomen (coniferen) al heeft hij hiermee de meeste overeenkomsten. Het is eigenlijk een tussenvorm tussen varens en coniferen. Ook zijn blad is bijzonder en daaraan is hij het best te herkennen, het is een beetje leerachtig met wat verhoogde nerven die lijken op aan elkaar vastgegroeide naalden in een waaivorm die aan de bovenzijde van het blad ietwat zijn ingesneden. De ginkgo is sterk tegen allerlei ziekten, luchtvervuiling en zelfs radioactieve straling ook de schors schijnt een beschermende werking tegen vuur te hebben. Door al deze sterke eigenschappen is de ginkgo biloba alleen achter gebleven uit een familie van een ver verleden maar door de eeuwen heen een echte overlever geworden met tal van goede eigenschappen. Nog steeds worden er extracten uit het blad gebruikt tegen allerlei kwalen met de meest opmerkelijke dat een aftreksel van het blad de veroudering van onze huid tegen zou kunnen gaan. Op veel verpakkingen van cosmetica is dan ook tegenwoordig het blad van de ginkgo te zien. Hoe de boom op deze plaats terecht gekomen blijft gissen maar misschien is hij ooit in de nadagen van de VOC door botanici meegenomen om er hiermee te pronken en dat doet hij nu nog steeds. Ga hem maar eens in het najaar bekijken dan kan de herfstkleur zo intens goudgeel zijn dat het lijkt alsof hij licht geeft. Daar kan de Westkappelse vuurtoren bijna niet tegenop. Al met al een boom met veel uithoudingsvermogen die het verdient om geëerd te worden.

Staatsbosbeheer

Op 19 maart hebben we overleg gehad met Staatsbosbeheer. SBB verricht onderhoud in een vierjaarlijkse cyclus. Dit jaar is Walcheren aan de beurt. Bij de krekken in Westkapelle maken de vele zieke essen een forse ingreep nodig, in de Manteling is de ingreep beperkter. Ook hier gaan of zijn de essen weg, maar ook esdoorns die de groei van de eiken belemmeren. Waar gevelde bomen met een kabel en lier worden weggesleept, zijn brede machinale rijbanen niet nodig. Deze 'oude' handwerkmethodes is wel veel duurder. Bij Biggekerke wordt het bos uitgebreid. Geen productiebos maar een zorgvuldig ontwerp

met paden en zichtlijnen. Walcheren biedt weinig mogelijkheden voor bosaanplant. De ecooloog is van meet af aan bij de werkplanning betrokken. Zo is er aandacht voor de wiewaal, die veelal in populieren huist, en de vleermuis, waarvoor lijnelementen belangrijk zijn. SBB streeft rustgebieden na door het padenstelsel zoveel mogelijk te vereenvoudigen. In de smalle en intensief bezochte Manteling is daar door de vele soorten paden (wandel-, fiets-, ruit- en mountainbikepaden) niet veel ruimte voor. Bij Rammekens lukt dat beter. SBB heeft 2000 ha grond in eigendom en verplicht boeren bij pachtovereenkomsten natuurinclusief te gaan werken, bijvoorbeeld door aanleg van houtwallen en poeltjes. De nieuwe aanplant van bomen met diverse soorten langs het Arnekanaal slaat slecht aan. Men kiest nu voor enkel lindes. Die doen het daar goed en kosten weinig onderhoud. Voor nieuwe aanplant verzekert SBB zich in een eigen landelijke kwekerij en bij regionale kwekerijen van goed, streekeigen zaigoed.

Land van Ons Aagtekerke

Land van Ons kocht begin dit jaar ruim 7 hectare grond bij Aagtekerke. Hier liggen mooie mogelijkheden in een gebied met een grote zichtbaarheid voor het toerisme. De pachter is eigenaar van een middelgrote camping waarop hij actief biodiversiteit bevordert en 'natuur-inclusieve kippen' houdt. LvO zoekt voor dit perceel een team van vrijwilligers die zich samen willen gaan inzetten voor biodiversiteit.

Een perceelteam is verantwoordelijk voor:

- Vergroten van de bekendheid en betrokkenheid in de regio rond het perceel: denk daarbij aan open dagen en bekendheid via sociale media en stukjes in lokale kranten;
- Uitwerken en uitvoering van het beheerplan in samenwerking met het landelijke team beheer- en ontwikkeling en in nauwe samenwerking met de boer/pachter;
- Uitvoeren van benodigde werkzaamheden ter ondersteuning van de boer/pachter;

- Organiseren van benodigde menskracht en deskundigheid;
- Mede bewaken dat het beheer leidt tot toename van de biodiversiteit.

LvO zoekt vrijwilligers voor de volgende rollen:

- *perceelcoördinator*, de spil en organisator.
- *fotograaf/filmer*
- *correspondent voor communicatie en perscontacten*
- *beheerder voor sociale media-accounts*
- *omgevingsmanager die (met de coördinator) contact onderhoudt met de vele bij natuur, milieu en landbouw betrokken partijen in de streek*
- *(amateur) bioloog of ecooloog die de ontwikkeling van de biodiversiteit op het perceel volgt en monitort*
- *secretaris*.

Bij deze activiteiten kun je denken aan een gemiddelde inzet van 4 uur per week. Meer informatie over de perceelrollen:

<https://landvanons.nl/perceelteamrollen/>

Daarnaast kan dit perceel ook *praktische perceelvrijwilligers* gebruiken die een paar keer per jaar de handen uit de mouwen willen steken met bijvoorbeeld zuring steken of tijdens een jaarlijkse open dag kunnen meehelpen.

Enthousiast geworden of meer informatie nodig? Je kunt een bericht sturen naar Wouter van Zandbrink via Aagtekerke@landvanons.nl onder vermelding van 'Vrijwilliger Aagtekerke'.